

1. BIBLIAI EREDETŰ SZÓLÁSOK ÉS KÖZMONDÁSOK TOVÁBBÉLÉSE NAPJAINKBAN

1.1. A MAI MAGYAR NYELV ÉS A NYELVI VÁLTOZÁSOK

Jelentés a magyar nyelvről, 2000-2005. Szerk. Balázs Géza. Bp., 2005. 187 p.

Jelentés a magyar nyelvről, 2010-2015. Új szavak, kifejezések, 2010-2015. Szerk. Balázs Géza. Bp., 2016. 247 p.

KISS Jenő: Társadalom és nyelvhasználat. Szociolingvisztikai alapfogalmak. Bp., 2002. 58-149. p.

KISS Katalin, É.: Anyanyelvünk állapotáról. Bp., 2004. 189 p. (Osiris könyvtár. Nyelvészet)

MINYA Károly: Mai magyar nyelvújítás. Szókészletünk módosulása a neologizmusok tükrében a rendszerváltozástól az ezredfordulóig. Bp., 2003. 128 p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 16.)

MINYA Károly: Változó szókinccsünk. A neologizmusok több szempontú vizsgálata. Bp., 2011. 155 p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 118.)

TAMÁS Ildikó: „Adj netet!”. Nyelvi, képi kifejezésmód és kreativitás a gyermek- és diákközlőben. Bp., 2022. 191 p.

1.2. A MAGYAR NYELV STILISZTIKÁJÁRÓL

BALÁZS Géza: Különleges és nem különleges figurák. A nyelvi humor alakzatai. In: Ezerarcú humor. Az I. Magyar Interdiszciplináris Humorkonferencia előadásai. Szerk. Daczi Margit, T. Litovkina Anna, Barta Péter. Bp., 2008. 220-230. p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 79.)

TOLCSVAI NAGY Gábor: A magyar nyelv stilisztikája. Bp., 1996. 280 p.

1.3. A MAGYAR SZÓLÁSOK ÉS KÖZMONDÁSOK NYELVI JELLEMZŐI, MAI VÁLTOZÁSAIK

BALÁZSI József Attila: Előbeszéd. + Útmutató a szótár használatához. In: B. J. A.: Hasonlatszótár. A magyar nyelv régi és új szóláshasonlatai. Bp., 2017. 7-38. p.

DÖMÖTÖR Ákos: Közmondás-paródiák. In: Magyar Nyelvőr, 1989. 1. sz. 128. p.
http://real-j.mtak.hu/6055/1/MagyarNyelvor_1989.pdf

Ezerarcú humor. Az I. Magyar Interdiszciplináris Humorkonferencia előadásai. Szerk. Daczi Margit, T. Litovkina Anna, Barta Péter. Bp., 2008. 83-122., 203-209. p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 79.)

Antiproverbiumok, kreatív (szólás)hasonlatok megjelenése ma nyelvünkben.

FORGÁCS Erzsébet: Proverbiumok a reklám nyelvében. In: Magyar Nyelv, 1997. 3. sz. 360-366. p.

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:
https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNyelv_1997/?query=SZO%25&pg=387&layout=s

FORGÁCS Tamás: Bevezetés a frazeológiába. A szólás- és közmondáskutatás alapjai. Bp., 2007. 289 p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 69.)

GRÉTSY László: A szavak ösvényén. Szavaink és szólásaink eredete, változásai, érdekességei. Bp., 2013. 195 p. (Az ékesszólás kiskönyvtára; 16.)

HADROVICS László: Magyar frazeológia. Történeti áttekintés. Bp., 1995. 237-259. p.

HRISZTOVA-GOTTHARDT Hrisztalina – BARTA Péter – T. LITOVKINA Anna – VARGHA Katalin: Antiproverbium-tanulmányok 1. A bővítés és a szűkítés mint ferdítési mód. In: Modern Nyelvoktatás, 2007. 1. sz. 1-19. p.

https://epa.oszk.hu/03100/03139/00003/pdf/EPA03139_modern_nyelvoktatas_2007_1_003-021.pdf

KANYÓ Zoltán: A közmondások szemiotikai analízise. In: A kezdetektől a máig. A modern magyar szemiotika olvasókönyve. Szerk. Voigt Vilmos és Balázs Géza. Bp., 2003. 310-316. p.

ROZGONYINÉ MOLNÁR Emma: Frazeológiai kaleidoszkóp. Tanulmányok a magyar szólásokról, közmondásokról. Bp., 2016. 11-185. p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 190.)

ROZGONYINÉ MOLNÁR Emma: A szólások grammatikai tulajdonságai. In: Magyar Nyelvőr, 1981. 3. sz. 339-347. p.

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:
https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNyelvor_1981/?pg=360&layout=s

SZEMERKÉNYI Ágnes: Előszó. In: Sz. Á.: Szólások és közmondások. Bp., 2019. 5-11. p. (A magyar nyelv kézikönyvtára; 3.)

SZEMERKÉNYI Ágnes: „Közmondás nem hazug szólás”. A proverbiumok használatának lehetőségei. Bp., 1994. 202 p.

SZIRMAY Endre: A szólások nyelvi funkciója és használati köre. In: Tudományos Közlemények. Szerk. Endrédi Lajos. Kaposvár, 1984. 29-39. p

TOLNAI Vilmos: A szólásokról. Adalék a szóláshasonlatok, szólásmódok és közmondások elméletéhez. Bp., 1970. 57 p. (A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai; 12. sz.)

T[ÓTHNÉ] LITOVKINA Anna: „Éhes diák pakkal álmodik.” Egyetemisták közmondás-elváltoztatásai. Bp., 2005. 94 p.

T[ÓTHNÉ] LITOVKINA Anna – MIEDER, Wolfgang: „A közmondást nem hiába mondják”. Vizsgálatok a proverbiumok természetéről és használatáról. Bp., 2005. 204 p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 41.)

TÓTHNÉ LITOVKINA Anna: A magyar közmondások hangtani sajátosságairól. In: Magyar Nyelv, 1993. 2. sz. 209-213. p.

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNyelv_1993/?pg=214&layout=s

TÓTHNÉ LITOVKINA Anna: A magyarországi parömiológiai felmérésben legismertebbeknek bizonyult közmondások szókincsének statisztikai vizsgálata. In: Magyar Nyelv, 1994. 4. sz. 455-463. p.

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNyelv_1994/?pg=9&layout=s

TÓTHNÉ LITOVKINA Anna: Parömiológiai felmérés Magyarországon. Milyen formában és változatban élnek a legismertebb közmondások, és mi határozza meg az ismeretüket? In: Magyar Nyelv, 1996. 4. sz. 439-458. p.

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNyelv_1996/?pg=452&layout=s

T[ÓTHNÉ] LITOVKINA Anna – VARGHA Katalin: „Viccében él a nemzet.” Magyar közmondás-paródiák. Bp., 2005. 102 p.

VARGHA Katalin – T. LITOVKINA Anna – BARTA Péter – HRISZTOVA-GOTTHARDT Hrisztalina: Antiproverbium-tanulmányok II. A csere mint ferdítési mód. In: Modern Nyelvoktatás, 2007. 2-3. sz. 1-20. p.

https://epa.oszk.hu/03100/03139/00004/pdf/EPA03139_modern_nyelvoktatas_2007_2-3_023-042.pdf

VARGHA Katalin – T. LITOVKINA Anna: „Hallgatni Arany, beszélni Petőfi!” A magyar antiproverbiumok ferdítési módjai – formai változatok és nyelvi humor. In: Magyar Nyelv, 2007. 2. sz. 179-199. p.

https://epa.oszk.hu/00000/00032/00033/pdf/EPA_00032_magyar_nyelv_2007_02_va-li.pdf
<http://real.mtak.hu/88892/1/va-li.pdf>

VARGHA Katalin: Nincs új a net alatt. Antiproverbiumok az interneten. In: Mindenes Gyűjtemény II. Tanulmányok Küllös Imola 60. születésnapjára. Artes Populares 22. Szerk. Gulyás Judit, Tóth Arnold. Bp., 2005. 371-388. p.

<http://real.mtak.hu/25582/>

VARJASI Gergely: A közmondások előhívási idejének modalitásfüggő vizsgálata. In: A sokszínű alkalmazott nyelvészet. Tanulmányok az alkalmazott nyelvészet területeiről. Szerk. Hattyar Helga et. al. Bp., 2012. 79-86. p.

VOIGT Vilmos: Mióta és miként modern a mai magyar parömiológia? In: Szemiotikai Szövegtan, 9. Bp., 1996. 67-76. p.

http://acta.bibl.u-szeged.hu/35624/1/szemiotikai_009_067-076.pdf

VOIGT Vilmos: A szólások változatainak szintjei. Egy régi folklorisztikai probléma új megvilágításban. In: Magyar Nyelvőr, 1971. 1. sz. 29-34. p.

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNyelvor_1971/?query=SZ&pg=245&layout=s

VOIGT Vilmos: Új jelenségek a szóláskutatásban. In: Magyar Nyelv, 1975. 4. sz. 404-409. p.

Online hozzáférés az Arcanum Digitális Tudástár (ADT) hozzáférési pontokon:

https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarNyelv_1975/?query=c%3Fig%C3%A1ny&pg=411&layout=s

1.4. BIBLIAI EREDETŰ SZÓLÁSOK ÉS KÖZMONDÁSOK – SZÖVEGEK GYŪJTEMÉNYE

CSIZMADIA Károly: Bibliai eredetű szállóigék, szólásmondások, közmondások. Győr, 1987. 237 p.

T[ÓTHNÉ] LITOVKINA Anna: Aki keres, az talál. Bibliai közmondások szótára. Bp., 2017. 226 p. (Az ékesszólás kiskönyvtára; 48.)

T[ÓTHNÉ] LITOVKINA Anna – FARKAS Edit: A bábeli zűrzavartól a salamoni bölcsességig. Bibliai szólások, szólásmondások és állandósult szókapcsolatok szótára. Bp., 2019. 315 p. (Az ékesszólás kiskönyvtára; 62.)

1.5. BIBLIAI EREDETŰ SZÓLÁSOK ÉS KÖZMONDÁSOK NYELVI JELLEGZETESSÉGEI, HASZNÁLATA NAPJAINKBAN

BALÁZS Géza: Csúcsforgalom a damaszkuszi úton. In: Magyar Nyelvőr, 2012. 2. sz. 221-222. p.

<http://nyelvor.c3.hu/period/1362/136208.pdf>

DÓRA Zoltán: Ki maradt fenn a vízen? In: Édes Anyanyelvünk, 2008. 2. sz. 7. p.
<http://anyanyelvapolo.hu/edes-anyanyelvunk-pdf/ea-2008-XXX-2.pdf>

GRÉTSY László: Szólásmondások pálfordulása. In: G. L.: Anyanyelvi séták. Szavaink, neveink és szólásaink születése, életútja, titkokkal teli világa. Bp., 2014. 125-128. p. (Az ékesszólás kiskönyvtára; 29.)

HRISZTOVA-GOTTHARDT Hrisztalina et al.: Aki másnak vermet ás... Egy bibliai közmondás elferdített változatai és vizuális ábrázolása az interneten. In: Humorstílusok és -stratégiák. Szerk. Nemesi Attila László et al. Bp., 2018. 262-286. p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 204.)

LITOVKINA Anna, T.: „Aki keres, az talál? Talál a halál!”. Bibliai proverbiumok ferdítései. In: Humorstílusok és -stratégiák. Szerk. Nemesi Attila László et al. Bp., 2018. 209-239. p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 204.)

LITOVKINA Anna, T.: „Aki másnak vermet ás, az talán a Messiás?”. A legnépszerűbb bibliai közmondás ferdítései. In: Humorstílusok és -stratégiák. Szerk. Nemesi Attila László et al. Bp., 2018. 240-261. p. (Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához; 204.)

LITOVKINA Anna, T. – VARGHA Katalin: Aki másnak vermet ás, maga esik bele. In: L. A., T. – V. K.: „Éhes diák pakkal álmodik.” Egyetemisták közmondás-elváltoztatásai. Bp., 2005. 41.43. p.

VARGHA Katalin: Miért harapott Ádám az almába? Tréfás bibliai tudáspróbák a magyar történeti találós korpuszban. In: Humorstílusok és -stratégiák. Szerk. Nemesi Attila László. Bp., 2018. 324-338. p.
http://real.mtak.hu/85555/1/Vargha_tud%C3%A1spr%C3%B3b%C3%A1k_2018.pdf

Összeállította:
Vörösné Adler Erika